

"Мектепке дайын болу-оқуды, жазуды және санауды білу деген сөз емес. Мектепке дайын болу-бұл барлығына үйренуге дайын болу».

Психология ғылымдарының докторы,
Леонид Абрамович Вегнер

Мектеп жасына дейінгі баланың мектепте оқуға психологиялық дайындығы

**ЖМ ПШО Қарағанды қ филиалының
директоры Сурначёва Ольга Георгиевна**

Қазақстан Республикасы білім беру және тәрбиелеу ұйымдарына білім беру мазмұнын жаңартуды енгізу

Балалардың мектепте оқуға дайындығы

- бұл баланың денсаулығына зиян келтірмей, мектеп бағдарламасын табысты меңгеру үшін қажетті баланың физикалық, психологиялық және әлеуметтік даму деңгейінің деңгейі.

Мектепке психологиялық дайын емес бала

Бастамаларды
аз танытады

Сыныпта жалпы
жұмыс режиміне
қосыла алмайды

Сабаққа көңіл
бөле алмайды,
жиі алаңдайды

Оқу міндеттері бойынша
ересектермен және
құрдастарымен қарым-
қатынаста қиындықтарды
сезінеді

Шаблонды іс-әрекеттер
мен шешімдерге тартады

Мектепте оқуға психологиялық тұрғыдан дайындық

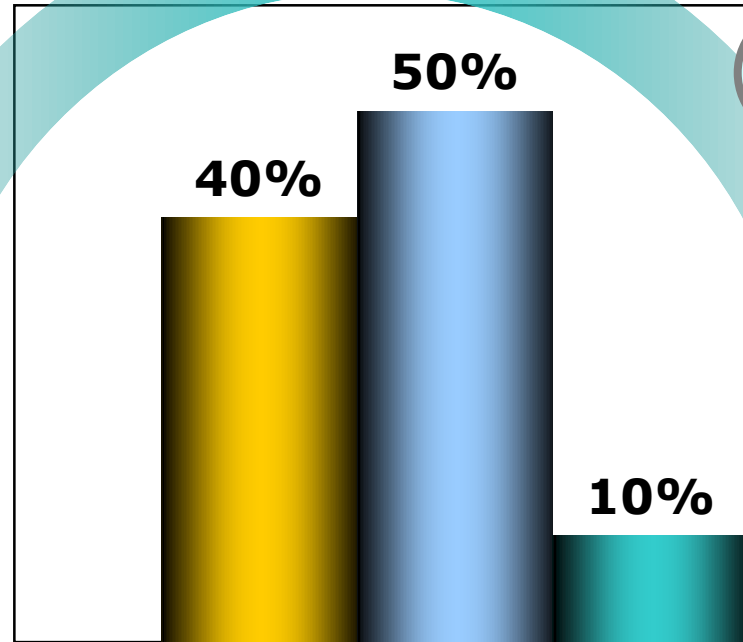
Мектеп оқуына психологиялық дайындық

97% ВЗРОСЛЫХ НЕ МОГУТ ПРОЙТИ ЭТОТ

ЭЛЕМЕНТАРНЫЙ ТЕСТ

(20 вопросов)

- дайындығының төмен деңгейі
- дайындығының орташа деңгейі
- дайындығының жеткілікті деңгейі

балаларда қоршаған заттар мен құбылыстар туралы таным түсініктері тар

оймен ойлау арқылы шешілетін тапсырмаларды әлсіз шешеді

Іштей сөйлеу айтарлықтай зардап көрген

жоспарлау, өзін-өзі реттеуде қиындықтарға тап болады

объективті баға жоқ:
балалар өздерін жиі бағалайды

Психологиялық жетілу баланың негізгі психикалық және психологиялық салаларының дайындығын қарастырады

Р.Г.Луцкина - 1996 г.

Зияткерлік дайындық

5-6 жаста бала білуі тиіс:

- өзінің тұратын қаласының атауын, мекен-жайын;
- мемлекеттің атауын және астанасының атын;
- өзінің ата-анасының аты мен әкелерінің атын, олардың жұмыс орындарының атын;
- жыл мезгілдері, олардың реті және негізгі белгілерін;
- ай, күн, апта атауларын;
- ағаштар мен гүлдердің негізгі түрлерін;
- Ол үй және жабайы жануарларды ажырата білуі керек, «Әже» - әкенің немесе анасының анасы екенін түсінуі керек. Басқаша айтқанда, ол уақыт, кеңістік және өзінің жақын ортасында бағдарлануы тиіс

Мектепте оқи білу

ересек адамның тапсырмасын қабылдау

A

оны түсіну және есте сақтау

B

ересек адамның нұсқауларымен жұмыста басшылық таныту

C

тапсырмаларды орындау барысында қателерді түзете білу

D

өз іс –әрекетінің нәтижелерін адекватты түрде бағалау

E

достарының іс –әрекет нәтижелерін адекватты түрде бағалау

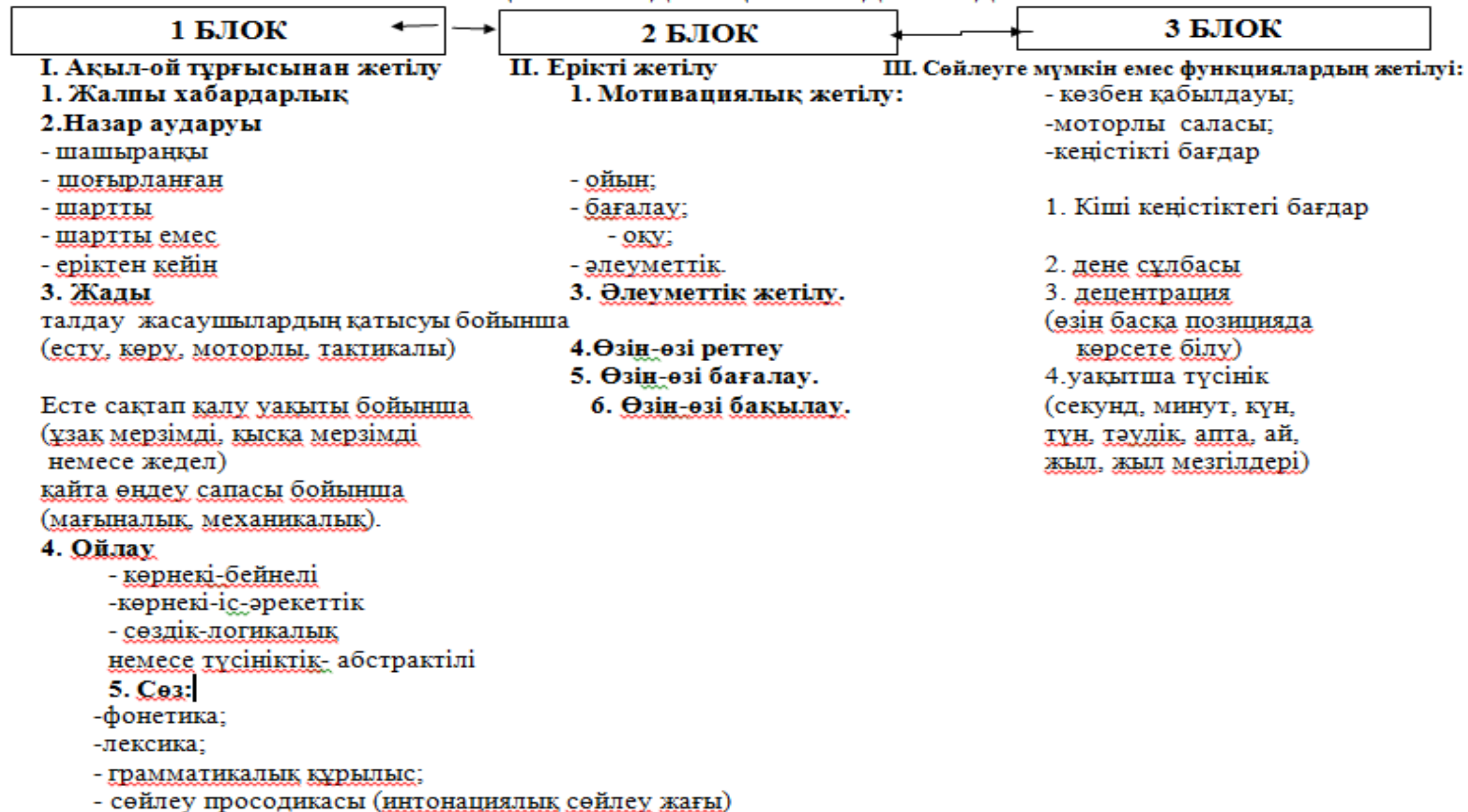
F

"Мектеп дайындығы"

- Мектептің жетілуінің болжамды анықтамасы
 - Тереңдетілген психологиялық-педагогикалық тексеру.
- Оқуға дайындық деңгейін анықтауға арналған 3 блок

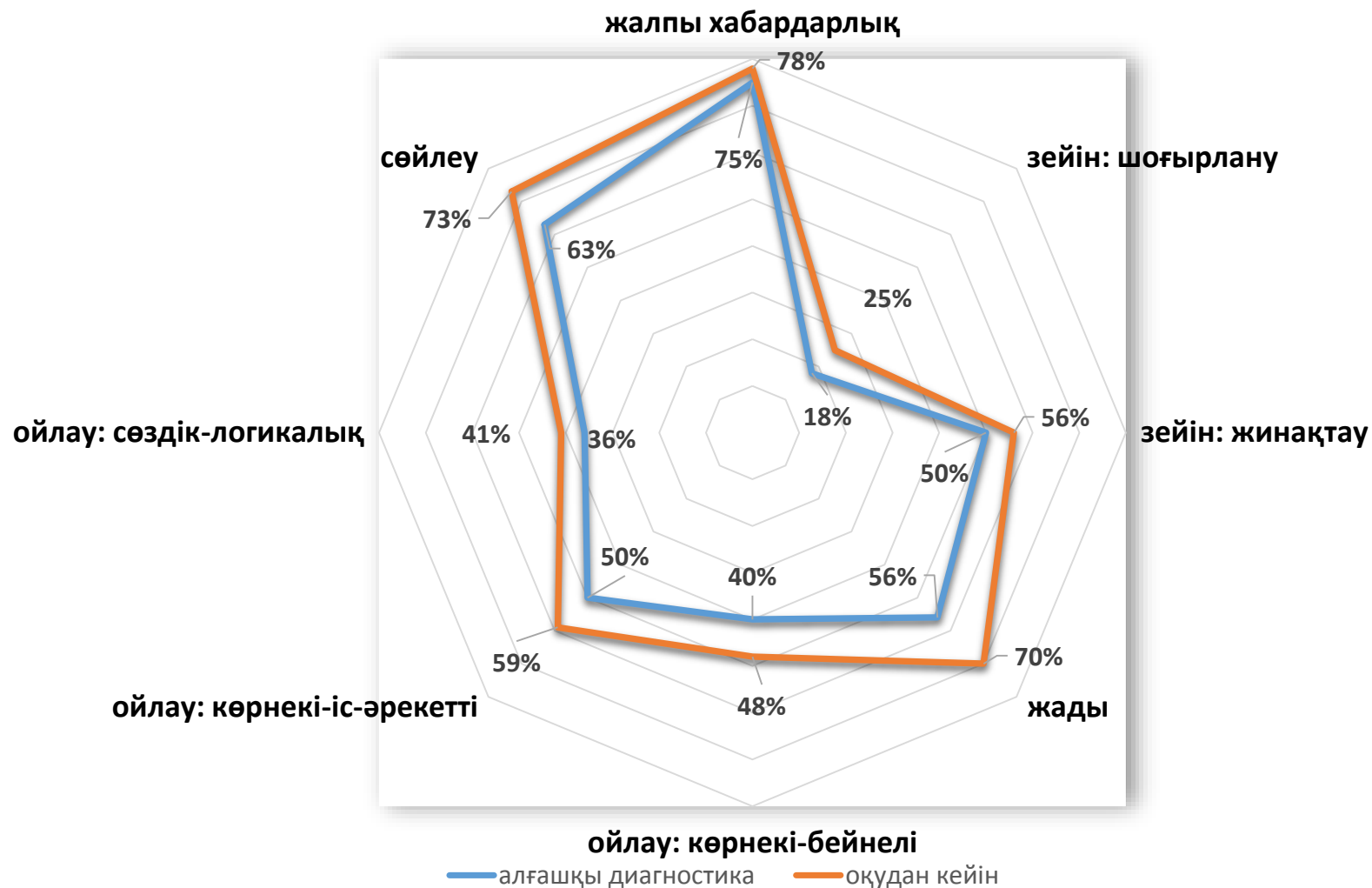
психологтар Р.С. Немова,
Р.Г.Луцкина, Ж.Пиаже және басқа да танымал зерттеушілердің әдістемелері

ОҚУШЫЛАРДЫ ОҚЫТУҒА ДАЙЫНДАУ

Оқуға дайындық: диагностика

Даму мониторингісі

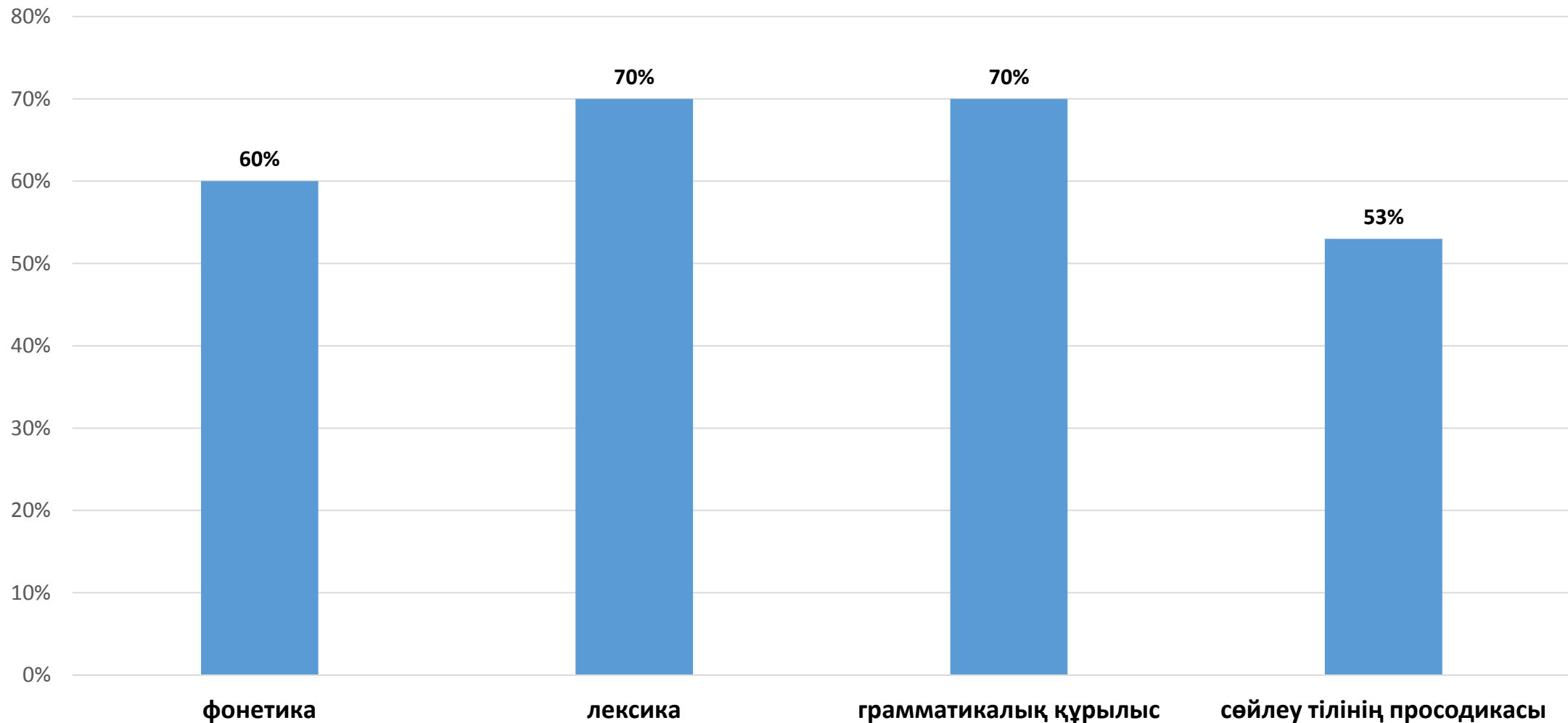

Дамудың жеке траекториясы

Бағыты	Диагностика нәтижелері	Ұсынылатын жаттығулар
жалпы хабардарлық	75%	
зейін: шоғырлану	18%	«Табу және сызып тастау» әдістемесі» Р.С.Немов
зейін: жинақтау	50%	"Есте сақта және нүктені қою" әдістемесі
жады	56%	
ойлау: көрнекі-бейнелі	40%	«Мүмкін емес» әдістемесі «Топтарға бөл» әдістемесі
ойлау: көрнекі-іс-әрекетті	50%	«Жиектерін қоршау» әдістемесі «Лабиринт арқылы өту» әдістемесі
ойлау: сөздік-логикалық	36%	«Сөйлемді аяқта» әдістемесі
сөйлеу	63%	Театрландырылған іс-әрекет Рөлдік оқу

Сөйлеу: диагностика

Тіл дамуының аспектілері

"Ортақ мүдделер шеңберін анықтау" тестік әңгімелесу

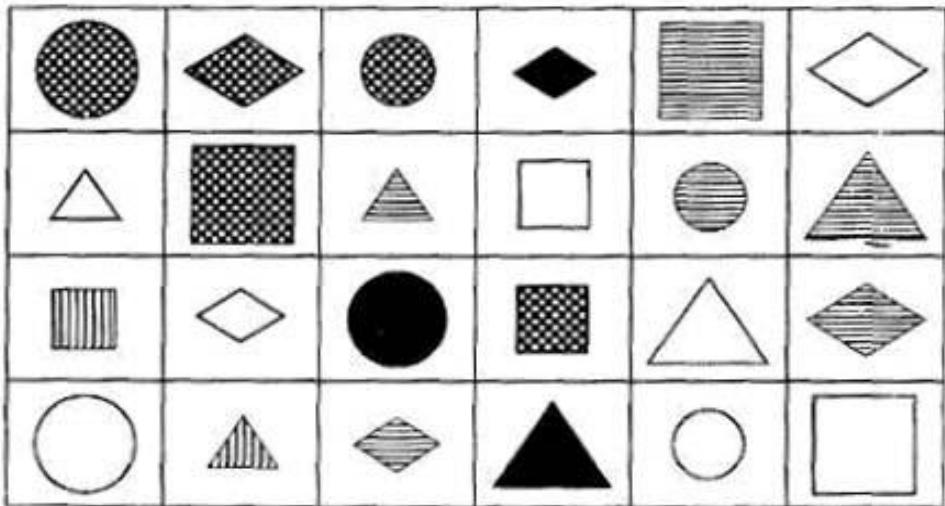
1. Тегіңді, атыңды, әкеңнің атын ата
2. Әкеңнің, анаңның тегін, атын, әкесінің атын ата
3. Сенің анаң кім болып жұмыс істейді? (сенің әкең ше?)
4. Сен қайда тұрасың? Өз мекен-жайыңды айт
5. Өскенде кім боласың: аға әлде тәте ме?
6. Сенің әпкең (аға) бар ма? Кім үлкен?
7. Сенің жасың нешеде? Бір жылдан соң нешеге келесің? Ал екі жылдан соң нешеге келесің?
8. Қазір таңертең әлде кешкі мезгіл ме? (күндіз бе)?
9. Сен таңғы асты қай кезде ішесің – кешке немесе таңертең?
10. Қазір қандай мезгіл - қыс, көктем, жаз немесе күз?
11. Қай мезгілде шанамен сырғанауға болады? Қыста немесе жазда ма?.....

Блок 1. Ақыл-ой жетілуі
Жалпы хабардарлық

24-29 ұпай санын жинаған балалар мектепке баруға дайын жетілген деп саналады; орташа –жетілгендер - 20-24 ұпай санын жинағандар; 15-20 ұпай санын жинаған балалар мектеп оқуына дайын емес деп саналады.

«Топтарға бөл» әдістемесі

Нәтижелерді бағалау

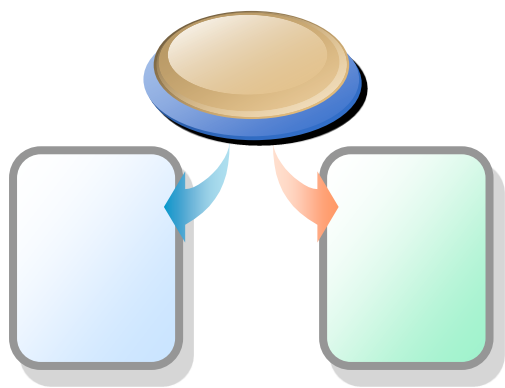
10 ұпай — бала 2 минуттан аз уақыт ішінде фигуралардың барлық топтарын бөлді.

8-9 ұпай - бала 2,0-ден 2,5 мин дейінгі уақыт ішінде фигуралардың барлық топтарын бөлді.

6-7 балл - бала 2,5-тен 3,0 минутқа дейінгі уақыт ішінде фигуралардың барлық топтарын бөлді.

4-5 балл-3 мин уақыт ішінде бала тек 5-тен 7 топқа дейін фигураларды атай алды.

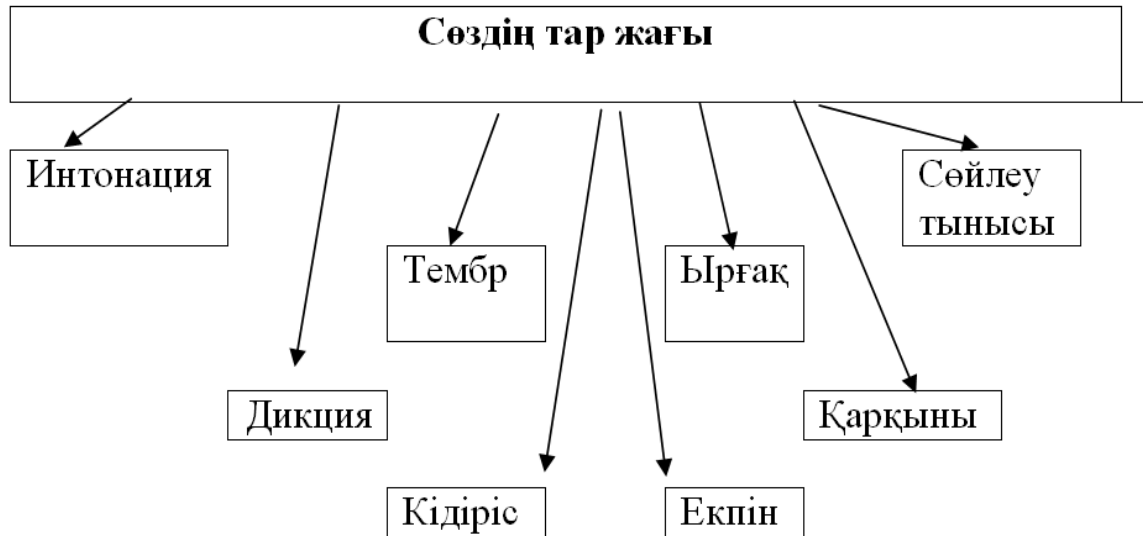
2-3 ұпай-3 минут ішінде бала тек 2-ден 3-ке дейін фигураларды көрсете алды. 0-1 балл-3 мин уақыт ішінде бала бір топ фигураларды бөле алды.

1-Блок. Ақыл-ой жетілуі.

4. Ойлау

Әдістеме. Белсенді сөздік қорын анықтау

Балаға адамдар мен түрлі заттар бейнеленген кез келген сурет ұсынылады (мысалы, суретте бейнеленген. 55). Оны 5 минут ішінде бейнелегені және осы суретте не болып жатқанын қалай баяндауды сұрайды.

Баланың сөзі арнайы хаттамада тіркеледі, оның нысаны 7-кестеде келтіріледі және одан кейін талданады. Бұл хаттамада баланың әр түрлі сөйлеу бөліктерін, одақтармен күрделі сөйлемдерді және кіріспе құрылымдарды пайдалану жиілігі белгіленеді, бұл оның сөйлеу деңгейінің даму деңгейін көрсетеді. Психодиагностикалық эксперимент жүргізу кезінде хаттама нысанына енгізілген барлық осы белгілер оның оң бөлігінде белгіленеді.

1-Блок. Ақыл-ой жетілуі.

5. Сөз

Әдістеме. Өзін-өзі реттеу

Сынға қатысушыға мынадай тапсырма ұсынылады: "Бұл парақта таяқша жазу үлгісі берілген: |—||—|||—| және т.б. с.с. Келесі ережелерді сақтай отырып, таяқтарды жазуды жалғастыр:

таяқшалар мен сызықтарды бірдей ретпен жаз;

- оларды бір жолдан екінші жолға дұрыстап көшір;

белгіленген өрістен (поля) шығармай жаз;
әр жолда емес, бір жолда жаз".

Тапсырманы орындау уақыты 5 минут.

2-Блок. Еркі жетілу.

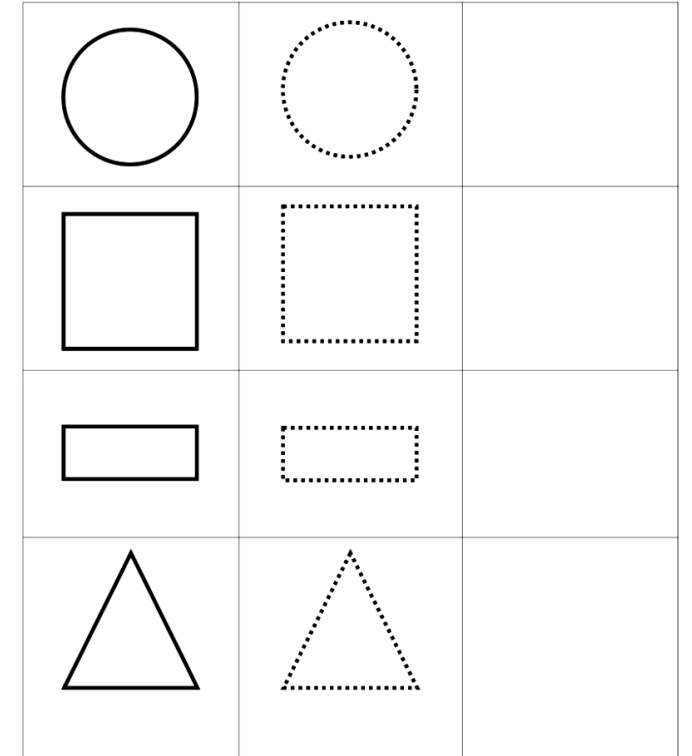
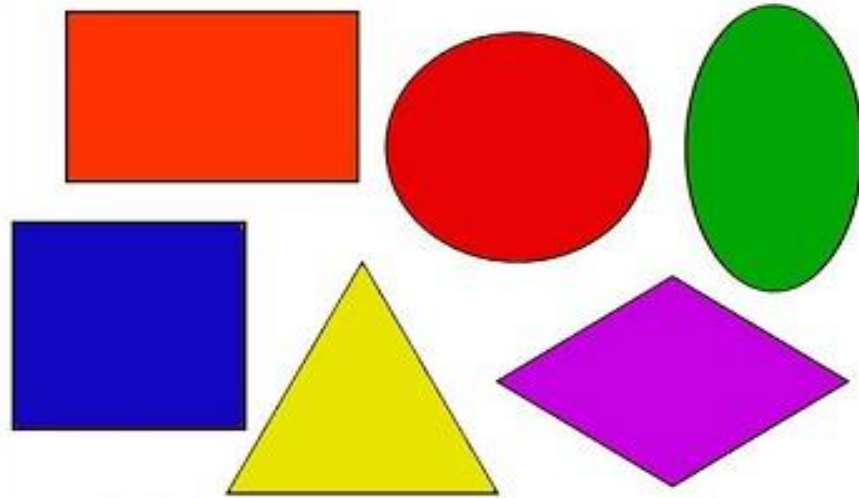
4. Өзін-өзі реттеу

Өзін – өзі реттеудің төртінші деңгейі - бала нұсқаудың шағын бөлігін ғана қабылдайды, бірақ оны бірден толық жоғалтады. Қателіктерді байқамайды, оларды түзетпейді, тапсырманың дұрыс орындалуын тексеру үшін уақытты пайдаланбайды. Тапсырманы орындағаннан кейін жұмысты назарсыз қалдырады. Атқарылған жұмыс сапасына селсоқ.

Өзін –өзі реттеудің бесінші деңгейі - бала тапсырманы мүлдем қабылдамайды. Ол оның алдына қандай да бір міндет қойылғанын түсінбейді. Ең жақсы жағдайда нұсқаулықтан ол тек қарындашпен және қағазбен әрекет ету керектігін қабылдайды. Жолдар мен жоларалық шектерді есепке алмай көшіріп жазып шығады. Әрбір деңгей бес баллдық жүйе бойынша бағаланады. Бірінші деңгей - 5 балл, ал кейінгісі-төмен балл. Балалар. Жалпы білім беретін мектептердің бірінші сыныптарына келушілердің өзін-өзі реттейтін 3-4 деңгейі бар. Тек кейбірі ғана 2-3 деңгейге ие болады.

Әдіс. Геометриялық фигураларды қабылдауды дамытуға арналған жаттығу.

Балаға түрлі геометриялық фигуралар бейнеленген сурет ұсынылады. Ересек адам баладан білетін фигураларды атауды сұрайды. Содан кейін балаға ересек адамның айтқан фигураларын (шеңбер, шаршы, тіктөртбұрыш, үшбұрыш және т. б.) салу ды ұсынады.)

Блок 3. Мүмкін емес функциялардың жетілуі 3.1 Көзбен көре қабылдауы

Оқушылардың оқуға дайындығы

баллада қоғамдағы маңызы бар және қоғамдық бағаланған іс-әрекет үрдістері, жаңа әлеуметтік ұстанымға беталысының қалыптасуы

Оқу себептері

Л.И. Божович, 1972

Оқу-жаттығудың кең әлеуметтік себептері немесе "баланың басқа адамдармен қарым-қатынас жасауға, оларды бағалау мен мақұлдаудағы қажеттіліктерімен, оқушының оған қол жетімді қоғамдық қатынастар жүйесінде белгілі бір орын алу ниетімен" байланысты уәждері.

Оқу қызметімен тікелей байланысты мотивтер немесе "балалардың танымдық мүдделері, зияткерлік белсенділікке және жаңа білім, білік және дағдыларды меңгеруге деген қажеттілік»

Оқушылардың оқуға дайындығы

Бабаева Т.И.

Мектепке баратын баланың дамуының жаңа жағдайын айқындайтын орталық сәт оның қоғамдағы, әлеуметтік қатынастар жүйесіндегі орнын өзгерту болып табылады. Бала мектепке келген кезде ол алғаш рет өзі орындайтын іс-әрекеттері үшін дербес жауапты болады.

Дубровина И.В.,1998

Біз мектепке дайындық туралы айта отырып, мектепке дейінгі жастағы әлеуметтік-жеке даму процесінде баланың алған әлеуметтік-жеке қасиеттері, интеллектуалдық, эмоциялық-ерік, әлеуметтік және физикалық қасиеттері туралы кешені түрде айтамыз.

- түсініктерді меңгеруге көшу,
- функционалдық сауаттылықты дамыту